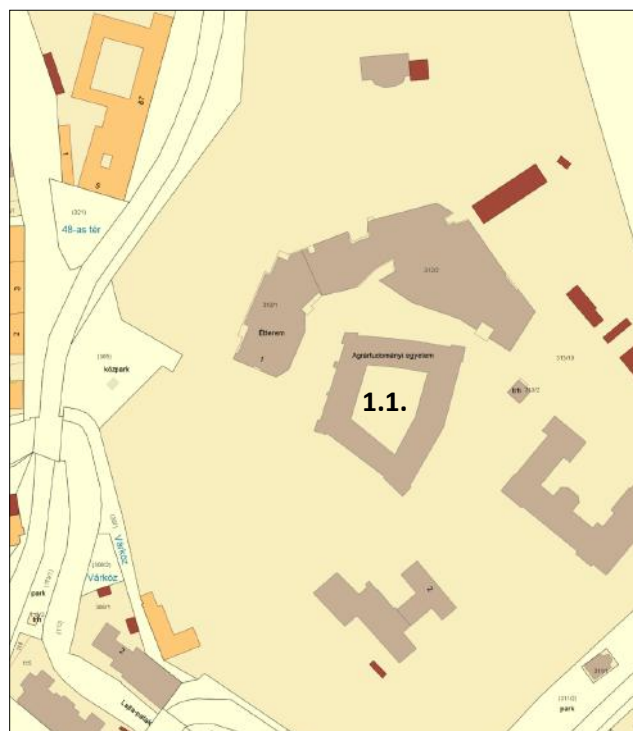

1.1. Vár

Cím	Mosonmagyaróvár, Vár tér 2.
Helyrajzi szám	313/10
GPS koordináták	47° 52' 49" N 17° 16' 23" E
Törzsszám	3102
Nyilv. azonosító	18045
Eredeti funkció	Vár és uradalmi központ
Jelenlegi funkció	Oktatási (egyetem) és turisztikai
Építés ideje	XIII. századtól
Tervező	
Stílus	Román kori, gótikus, reneszánsz
Adatfelvétel ideje	2022. 02. 15.

1.1. Vár

1.1. Vár

A műemlék leírása

A magyaróvári vár szabálytalan ötszög alaprajzú kétemeletes épület három lépcsőházzal és négy saroktoronnyal, amelyek közül a déli homlokzaton lévő kettő előreugrik a homlokzatból s manzárdos lefedésű. Az északi saroktoronyok az 1810. évi építkezésnél beleolvadtak a 2. emeletbe. A nyugati saroktorony a főhomlokzat síkjához képest ferde elhelyezésű. Az épület nyeregtetős, nyugati és északi oldalán az első emeleten pártázat található, ez esetleg az eredeti védőfolyosó maradványa lehet. Az északkeleti szárnyban gótikus kápolnát alakítottak ki 1473 előtt, amely 1696-ban még biztosan állt. A Szűz Mária kápolnát valószínűleg a XVIII. században bontották el. Maradványát 1978-ban Pusztai Rezső tárta föl. Az 1957. évi tatarozásnál a torony keleti oldalán a vakolatréteg alól barokk napóra maradványai bukkantak elő. Dél felől kosárirves kapun lehet a mai állapotában XIX. századi megjelenésű épületbe bejutni. Hatalmas kapujánál balra a lépcsőn egy börtöncellába jutunk. Az első és talán részben a második szint is késő középkori, amelyek 1,5-2 méter vastag falai magukban rejtik az Árpád-kori vár falait. A 2. szint részben XVII. századi, a 3. szint XIX. századi. Lenau magyarországi születésű költő 1822. évi látogatásának emlékét idézi a várudvarban elhelyezett kőpad. A várat körülvevő árokban a XIX. sz. elején a főhercegi uradalom a sörgyártás céljára ászokpincét épített.

A műemlék története

A magyaróvári vár azon ritka magyarországi várak közül való, amelynek nem csupán romjai láthatók, viszonylag épségben megmaradt, ma Mosonmagyaróvár egyik legfontosabb műemléke. Középkori magját a Győr nembeli Óvári Konrád emeltette a XIII. sz. közepén a Lajta hídjánál az ország határainak védelmére. Megerősítésére V. Istvántól és IV. (Kun) Lászlótól is kapott jóvedelmeket. Az Árpád-kori várból azonban semmi sem maradt, csupán egy torony szegletét hozták felszínre Pusztai Rezső ásatai 1973-ban.

A középkor következő évszázadaiban a mosoni ispán és az óvári uradalom központjaként szolgált. A XV. században az uradalmat is birtokló Szentgyörgyi és Bazini grófok emelték a ma is álló, kissé szabálytalan alakú, négy saroktoronyos várkastélyt, előtte árokkal és külső sánccal, amelyen kaputorony nyílt. A hatalmas birtokkal rendelkező, magas méltóságokat betöltő család a XV. sz. közepén házasság révén szerezte meg az uradalmat és a várat, és itt rendezték be székhelyüket. Újabb keletű hagyomány szerint a várban töltött egy éjszakát a 15 éves Hunyadi Mátyás, amikor V. László Bécs felé menekült. A Szentgyörgyiek kihalása után, 1522-ben II. Lajos király a feleségének, Habsburg Máriának ajándékozta a várat és a hozzá tartozó birtokot, amely 1945-ig a Habsburg-családé volt. A várépületet a török elleni harcok idején többször megerősítették. 1602-ben az első emelete már állt, de mindössze akkor töltött be jelentősebb védelmi szerepet, amikor Győr 1594-98 között török kézre került. Katonai szerepe 1711-ben szűnt meg, s benne az uradalom tisztjei számára lakásokat, továbbá uradalmi börtönt és magtárakat rendeztek be. A hagyomány szerint a kaputól balra lévő börtöncellában raboskodott az 1710-es években többször az ítélezésre ideszállított lőcsei fehér asszony, Korponay Jánosné Géczy Julianna.

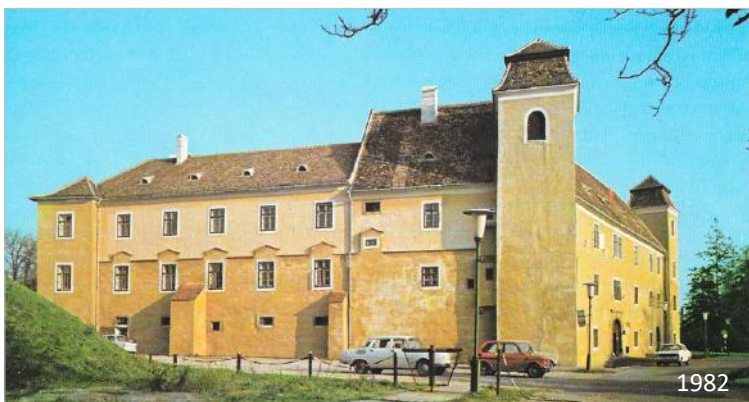
Az épület sorsa a XIX. század elején vett újabb fordulatot, ekkor húzták föl rá a 2. emeletet, s benne 1818-ban Albert Kázmér szász-tescheni herceg a Habsburg-birtokok számára gazdatisztekot képező intézetet alapított. Azóta is a Magyaróvári Gazdasági Magán Tanintézet és jogutódai – jelenleg a Széchenyi István Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kara – használja az épületet.

1.1. Vár

A műemlék állapota

2019-20-ban a Nemzeti Kastélyprogram és a Nemzeti Várprogram keretében megvalósult a komplex műemléki felújítás a vár teljes földszinti részén, a teljes belső udvaron, az épület homlokzatán, valamint környezetének egy részén. A munkálatok során eltávolították az utólag beépített, műemléki értékkel nem rendelkező válaszfalakat, vizesblokkokat, burkolatokat és egyéb infrastruktúrákat. Idegenforgalmi funkciót (kiállítások, foglalkoztató, rendezvény helyszín) kapott a vár földszinti része.

Archív fényképek

Forrásmunkák

1. Lakatos Kálmán – Kováts István: Mosonmagyaróvár városképi és műemléki vizsgálata. Bp., Városépítési Tervező Vállalat, 1954. 32. p.
2. Mosonmagyaróvár városképi és műemléki vizsgálata. Kézirat a mosonmagyaróvári Huszár Gál Városi Könyvtárban. (Az 1954. évi felmérés bővített változata az 1960-as évekből.) 22-23. számozatlan oldal.
3. Uzsoki András: Mosonmagyaróvár, Sopron, 1958. 54-58. p.
4. Aszt Ágnes: Mosonmagyaróvár castrumai. In: Arrabona. 44/2. 2006. 32-39. p.
5. Székely Zoltán: Adalékok a középkori Magyaróvár egyháztörténetéhez. In: Moson Megyei Műhely. 14-20. 2012-2017. 28-32. p.
6. Megújult az óvári vár. In: Mosonvármegye. 2020. 7. (okt. 9.) 1., 3. p.
7. Képek forrása: Dimény Luca, Bella Sándor, archív képek dr. Kalmár Sándor, Ferencz Tibor.